

УДК 94:[027.6:27-523.6:025.71(=162.1)](477.86-25)"17"

ПОЛОНІКА В БІБЛІОТЕЦІ СТАНІСЛАВІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ ОРДЕНУ ТРИНІТАРІЇВ (ЗА ІНВЕНТАРЕМ КІНЦЯ ХVІІІ СТ.)

Назарій ЛОШТИН

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, 79000
Кафедра давньої історії України та архівознавства
e-mail: nazarnoname@gmail.com*

У статті аналізується склад бібліотеки монастиря ордену тринітаріїв у Станіславові на підставі рукописного інвентаря з фондів Наукової бібліотеки Львівського університету. Основна увага акцентується на так званій полоніці. Встановлено кількісне й тематичне наповнення полоніки, здійснено ідентифікацію польських видань у книгозбірні.

Ключові слова: полоніка, бібліотека монастиря, тринітарії, Станіславів.

Діяльність ордену тринітаріїв у Речі Посполитій була нетривалою. Перший осередок ордену виник 1685 р. у Львові за сприяння короля Яна ІІІ Собеського. Орден мав значну підтримку польської шляхти, яка активно допомагала ченцям, основне призначення яких полягало у викупі полонених християн з мусульманської неволі. Після припинення польсько-турецьких війн орден почав занепадати і згодом був ліквідований австрійською владою.

Монастир тринітаріїв у Станіславові (тепер м. Івано-Франківськ) було утворено 1690 р. з фундації краківського каштеляна та польного і коронного гетьмана Анджея Потоцького. Осередок ченців не проіснував навіть сто років – австрійська влада закрила монастир, згідно з декретом від 17 березня 1783 р. про ліквідацію ордену тринітаріїв².

Діяльність ченців полягала не тільки у викупі полонених, а й в активній душпастирській праці. При монастирі функціонували два братства: шкаплерне Св. Трійці (1718) та Серця Ісуса (1738)³. З 1693 р. при станіславівській обителі діяв новіціат⁴, що було важливим чинником для розвитку ордену в регіоні, оскільки перші ченці-тринітарії у Речі Посполитій здебільшого були вихідцями з Західної Європи, зокрема з Іспанії.

Забезпечувати інтелектуальну допомогу ченцям мали монастирські бібліотеки. Тематичне наповнення книгозбірень проливає світло на інтелектуальну культуру чернечих орденів католицької церкви на українських землях.

Реконструкція бібліотеки тринітаріїв у Станіславові здійснювалась на основі рукописного інвентаря⁵, що зберігається у відділі рукописних, стародрукованих та рідкісних

---

¹ Wołyński (Giżycki J. M.) Wspomnienie o trynitarzach na Wołyniu, Podolu i Ukrainie. Kraków, 1909. S. 5.

² Białynia Cholodecki J. Trynitarze. Lwów, 1911. S. 68.

³ Плоцанський В. Галицько-Руське місто Станіславів з достовірних джерел. Івано-Франківськ, 2009. С.23–24.

⁴ Wołyński (Giżycki J. M.) Wspomnienie o trynitarzach. S. 5.

⁵ Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка, Відділ рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф. П. Максименка. Ркс. 294 ІІІ Katalog biblioteki oo. Trynitarzy w Stanislawowie [1774]. 17 арк.

книг ім. Ф.П.Максименка Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка. При опрацюванні рукопису у Науковій бібліотеці Львівського університету він був датований 1774 р. Ймовірно, інвентар складений ченцем Юзефом від Св. Сакраменту, а пізніше уточнений ченцем (?) на прізвище Роговський⁶.

Твердження польської дослідниці М. Підлипчак-Маєрович про те, що у більшості випадків бібліотечні інвентарі монастирів укладались примусово та в критичні моменти⁷, дає підстави припустити, що і в даному випадку інвентар міг бути укладений при підготовці до закриття монастиря.

Відповідно до рукопису, бібліотека станіславівських тринітаріїв містила книги з різних галузей теології (спекулятивна, моральна), проповідницьку та полемічну літературу, твори філософів та ораторів, а також історичну, правову та художню літературу. Загальна кількість книг у бібліотеці становить 616 назв у 823 томах.

Більшість книг у монастирській бібліотеці написана польською та латинською мовами, окрему групу в інвентарі становлять книги французькою, німецькою, іспанською, італійською, угорською й українською мовами (категорія “Книги різними мовами”).

У цій статті увагу акцентовано на так званій полоніці – книгах, опублікованих у Речі Посполитій або написаних авторами польського походження. У станіславівській книгозбірні ідентифіковано 143 видання, які можна віднести до полоніки. За тематикою вони входять майже до всіх груп, за мовною ознакою – це польсько- та латиномовні видання. Полоніка становить 23,2% від загальної кількості книг.

Розподіл полоніки за тематичними групами представлений у наведеній нижче таблиці:

Тематична категорія	Кількість назв	Полоніка	% від к-сті книг у групі
Спекулятивна теологія	14	2	14.3
Моральна теологія	38	2	5.3
Цивільне та канонічне право	12	1	8.3
Полемісти	15	7	46.7
Коментарі на Святе Письмо	38	2	5.3
Аннали та історики	51	29	56.9
Проповідники	102	32	31.4
Філософи	39	3	7.7
Оратори і політики	39	10	25.6
Поети	27	11	40.7
Духовні книги	104	19	18.3
“Набожні” книги	17	3	17.6
Книги різними мовами	65	9	13.8
Манускрипти	42	-	
Панегірики	13	13	100
Загалом	616	143	

⁶ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 20 (непагінований)

⁷ *Pidlypczak-Majerowicz M.* Biblioteki i bibliotekarstwo zakonne na wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej w XVII–XVIII wieku. Wrocław, 1996. S. 48.

За наведеними даними можна визначити, серед яких тематичних категорій полоніка становила найбільшу кількість книг. Лише одна категорія – панегірики – складалась повністю з полоніки. Це пояснюється тим, що в бібліотеках монастирів зберігались твори, присвячені фундаторам та жертводавцям монастиря чи ордену. Більшість книг з полоніки налічується в групі історичної літератури (головно це праці з історії Речі Посполитої та історії монастирів й чудотворних ікон). У чотирьох групах полоніка займає понад третину усіх видань – це полемічна література, поети, проповідництво та оратори і політики. В решті тематичних категорій полоніка складала незначну частину – в середньому близько 15%.

Серед теологічних праць налічується лише чотири видання з полоніки. Спекулятивна теологія⁸ представлена книгами єзуїтів Яна Моравського (1633–1700) “*Quaestiones Theologicae*” та Адріана Мясковського (1656–1737) “*Tractatus Theologicus*”, моральна теологія⁹ – працями домініканця Фердинанда Янушовського (1639–1712) та підручником зі сповіді для священників “*Nauka dla powych spowiedników*” у перекладі Павла Бжостовського (1739–1827).

З правничих книг¹⁰ до полоніки можна віднести лише збірник прав Королівства Польського.

Полемічна література¹¹ представлена у трьох напрямках: диспути з протестантами, православними та іудеями. Полеміці з протестантами присвячено твір “*Szczega prawda przeciw obłudnemu fałszowi*” єзуїта Стефана Щанецького та книгу єзуїтського полеміста й ректора Львівської єзуїтської академії Єжи Генгеля (1657–1727) “*Censura prophetiarum de romanis pontificibus*”.

Полеміці з православними та захисту Берестейської унії присвячені трактат унійного єпископа Леона Кревзи (+1638) “*Obrona jednosci cerkiewnej*”, твір єзуїта Теофіла Рутки (1623–1700) “*Budynek Chrystusow*” на доказ верховенства Папи, а також твір “*Apologia pierwsza kalendarza rzymskiego powszechnego, i Apologia druga, za synodalnym rozkazem do narodu Ruskiego*” польського математика та астронома Яна Брожека (1585–1652), в якому доводиться необхідність переходу на григоріанський календар.

Третій напрям полемічної літератури стосується євреїв. Цій тематиці присвячено трактат Юзефа Соломона Левенбергера “*Zwierciadło upartych w błędach swoich Żydów*” та протокол диспуту, що відбувся 1757 р. у Кам'янці-Подільському між ортодоксальними рабинами та прихильниками юдейської месіанської секти франкістів. Цей протокол записав канонік Кам'янецької консисторії Францішек Казимир Кляйн (+1771) і видав 1758 р. у Львові накладом друкарні ордену тринітарів під назвою “*Coram iudicio recolendae memoriae...*”.

Лише двома книгами представлена полоніка у категорії “Коментатори та товмачі”¹² Святого Письма: це твори польського теолога, члена ордену меховітів Якуба Павела Радлінського (1682–1762) “*Norma probationis apostolicae*” та “*Prawda Chrzescianska Od nieprzyjaciela swego Zeznana*”.

У наступній категорії в інвентарі записані книги з церковної та світської історії¹³ Польщі і світу, а також декілька збірників промов і медична література.

⁸ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 1.

⁹ Там само. Арк. 2.

¹⁰ Там само. Арк. 3.

¹¹ Там само. Арк. 4.

¹² Там само. Арк. 5.

¹³ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 6–6 зв.

З найстаріших видань представлено “Historia de rege Vladislao, seu clade Varnensi” гуманіста Філіпа Каллімаха (1437–1496) та “Kronilka Polska” Марціна Бельського (1494–1575). З історичних книг XVI ст. до інвентаря внесені “Annales Polonici ab excessu Divi Sigismundi Primi” Станіслава Оріховського (1513–1566), “De origine et rebus gestis Polonorum libri XXX” Марціна Кромера (1512–1589) та історія військових виправ короля Стефана Баторія проти Московського царства “De bello Moscovitico commentariorum libri sex” Рейнольда Гайденштайна (1553–1620).

Історія Речі Посполитої викладена в “Анналах Польщі від смерті Владислава IV” Веспасіана Коховського (1633–1700), у збірнику історичних праць Павла Потоцького (+1675), “Reformacya obyuczajów polskich” Шимона Старовольського (1588–1656), у гербівнику “Corona Polska” єзуїта Каспара Несецького (1682–1744). Облога Ченстоховського монастиря шведськими військами у 1655 р. описана у творі “Nova Gigantomachia” настоятеля обителі Августина Кордецького (1603–1673) (у бібліотеці було два примірники цієї книги).

Книга Дуррі Ефенді у латинському перекладі “Prodromus ad historiam revolutionis persicae” польського єзуїта Тадеуша Крусінського (1675–1751) висвітлює перебіг посольства турецького султана до перського шаха у 1720 р. Книга “Forteca monarchów u sałego Królestwa Polskiego” Пьотра Яцека Пруща (1605–1668) розповідає про визначних польських релігійних діячів. Енциклопедичні факти про Річ Посполиту вміщені у виданні “Informacya matematyczna” єзуїта Войцеха Бистжоносського (+1669). Також у бібліотеці зберігався примірник відомого твору Миколая Кшиштофа Радзивіла (1549–1616) “Pregrypcja abo pelgrzymowanie do Ziemi Świętej”.

Представлені також два політичні твори XVIII ст.: трактат 1760 р. французя Пірріза де Варія (Pyrhys de Varille) “Compendium Politicum”, в якому автор виклав своє бачення реформування польської держави, та твір на захист шляхетського права *liberum veto* “Sposob nowo-obmyslony Konkludowania Obrad Publicznych, dla utwierdzenia Praw Kardynalnych Wolności” Стефана Сеніцького.

До категорії історичних книг входить також декілька збірників промов: “Svada Latina” (два примірники – польською та латинською мовами), укладений Й.Островським, та “Orator polityczny” Казимира Яна Войшнаровича (+1680).

Церковна історія у тринітарській бібліотеці представлена лише історією тринітаріїв: у книзі “Annalium Provinciae Sancti Josephi Ordinis Excalceatorum Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum Libri Decem” викладена історія Польської провінції Св. Йосифа ордену тринітаріїв, утвореної 1726 р.; “Facies Chronologica Eximiis variorum Authorum encomiis munita” Онуфрія від Св. Сакраменту (Данилевича) (1695–1753), видана 1745 р. у Львові, присвячена історії ордену, зокрема, вона містить відомості про деякі монастирі ордену на українських землях. Імовірно, що записом “Нуромнета Prov. N. S. Joachimi” позначена книга тринітарського історіографа Мар’яна від Св. Станіслава (Сікорського) (1713–1767)¹⁴ “Нуромнета Ord. Discalceatorum S. Trinitatis Redem. Cap. in Regnim Poloniae introducti”.

У декількох історичних книгах викладена історія чудотворних ікон. Це, зокрема, “Historia o cudach N. M. P. Częstochowskiej”, “Góra Różańca Świętego Najswiętszey Panny” домініканця Томаша Крушевського (+1718), в якій розповідається про чудотворну ікону Богородиці у Підкамені. Книга єзуїта Валентія Керського (1707–1772) “Honor Najswiętszey Maryi” містить розповіді про богородичні чуда. Історії виникнення братства скапулярію присвячена книга “Skarb Karmelitański. Traktat o Szkaplerzu Świętym”, що вперше вийшла друком у 1653 р.

¹⁴ *Wołyńiak (Giżycki J. M.) Notatka o niektórych naszych siedzibach trynitarskich. Kraków, 1912. S. 101.*

У бібліотеці зберігалась книга “*Rękoprowadzenie do nawrocenia mahomedanow*”, написана генералом Товариства Ісуса Тірсо Гонзалезом де Санталла (1624–1705), а польською мовою перекладена відомим польським єзуїтом Теофілом Руткою у 1694 р.

Як уже зазначалось, серед історичних книг бібліотеки записані й медичні видання, зокрема класична польська праця “*Zielnik Herbarzem z ięzyka Łacinskiego zowia*” Шимона Серенського (1540–1611).

Польська проповідницька література¹⁵ представлена працями 28 авторів XVI–XVIII ст. Найстарішими проповідницькими книгами є класична збірка проповідей “*Kazania na niedziele i święta całego roku*” єзуїта Петра Скарги (1536–1612) та твір “*Splendores Hierarchiae*” проповідника Петра з Познані (1575–1655).

Проповідники XVII–XVIII ст. представлені збірками промов Антонія Стефановича, Антонія Новаковського, пултуського каноніка Яна Вуйковського, пауліна Амбросія Нешпорковича (1643–1703), францисканців Хризостома Кучинського, Антонія Венгжиновича (1657–1721), Адріана Сер’євича, провінціала Руської провінції ордену францисканців Варнави Кендзерського (+1803), домініканців Людвіка Сеньковського та Макарія Ростковського (+1749) й Раймунда Хинка, а також кармеліта Ангела Остророга.

Книги проповідників з ордену тринітаріїв фігурують лише двічі: це твори Мар’яна від Св. Станіслава (Сікорського) (+1763) “*Rok odkupienia, rok dniami męki Jezusowej wymierzony*” та Самюеля від Св. Флоріана (Висоцького) (1704–1771) “*Adwent z postem kazaniaми objaśniany*”.

У фонді виразно домінують книги єзуїтських проповідників: Антонія Ширми, ректора Ярославського та Львівського колегіумів Александра Лоренцовича (1609–1675), проповідника при Королівському трибуналі Яна Кросновського (1629–1697), Томаша Млодзяновського (1622–1686), Станіслава Беліцького (+1718), Францішка Коваліцького (1668–1730), Шимона Карпінського (1641–1721), Бальзама Каспера (+1759), віцекратора Львівського єзуїтського колегіуму Якуба Філіповича (1678–1720), Томаша Перковича (1652–1720), Францішка Боровського (+1787), Себастьяна Ляховського (1745–1794) й Яна Ковальського (1711–1789).

До збірки “*Hasło słowa Bożego*” увійшли проповіді, виголошені з нагоди коронації ікони Богородиці у львівському домініканському монастирі у 1751 р. та першої річниці цієї події (загалом 40 проповідей).

Філософська тема розвивається у таких творах¹⁶: “*Distinctiones et regulae theologicae ac philosophicae*” польського протестантського теолога і філософа Яна Маковського (1588–1644), “*Singulares universae rationalis scientiae controversiae*” польського філософа, члена Товариства Ісуса Казимира Островського (1669–1732) та книзі “*Cursus philosophicus*” краківського каноніка Станіслава Маковського (+1683).

Неоднорідними за тематикою є книги у категорії “оратори та політики”¹⁷. “Ораторів” представляють збірники промов Якуба Буличовича, вже згадувана збірка “*Orator polityczny*” К.Войшнарковича (в даному випадку книга пошкоджена – *Principio et fine carens*). У книзі “*Mowy sejmowe*” зібрані тексти виступів великого коронного канцлера Андрія-Хризостома Залуського (1648–1711). У книгозбірні тринітаріїв виявлено також збірку промов та листів Анджея Максиміліана Фредро (1620–1679).

До історичних можна віднести й книгу “*Historya O Rewolucyi Krolestw Szwedzkiego Duńskiego Po Polsku Wyłożona*”.

¹⁵ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 7–8.

¹⁶ Там само. Арк. 9.

¹⁷ Там само. Арк. 10.

У бібліотечному інвентарі зафіксована книга “Wiara chrześcijańska przeciwno Alkoganowi”, переклад якої з латини на польську здійснив уже згадуваний Теофіл Рутка після Віденської битви 1683 р.

Окрім перелічених книг, до категорії “оратори та політики” внесено граматики і словники. Граматичним твором є посібник з латинської фразеології професора Ф. Вагнера “Supellex Latinitatis ex Phraseologia” у доповненій редакції польського єзуїта Францішка Богомольця (1720–1784) та книга “Idiotismi Polonici seu Voces Polonicae quae latinè”, яку приписують єзуїту Григорію Кнапському (1564–1638), хоча насправді це є шкільний підручник, створений на основі його праць. Г. Кнапському належить словник “Thesaurus polono-latino-graecus”. Бібліотечний інвентар містить відомості про доповнений польською мовою французько-латинський словник Петра Дане (+1709) “Nowy wielki dykcjonarz J Mci X. Daneta opata francuski, łaciński i polski”.

У бібліотеці ченців-тринітаріїв виявлена й невеличка поетична збірка з 27 книг¹⁸ (з них 11 видань – польських). Біблійні книги представлені віршованим перекладом старозавітної книги Естери, який здійснив Ян Каєтан Яблоновський (1699–1764). Також у книгозбірні зберігався віршований переклад польською мовою твору “Наслідкування Христа” Томи Кемпійського (1380–1471).

В бібліотеці зберігався польський переклад твору “Czworo zdania Filozofii Chrześcijańskich ze czterech Wieczności Uwag” єзуїта Йоганна Баптиста з Модени (1606–1682), а також трагедія “Sedecias” єзуїта Карла Малаперта (1581–1630), присвячена королю Владиславу IV.

Польська поезія представлена творами “Wieża Dawidowa” Станіслава Колаковського (1565–1622), “Rok niebieski Fortunnie szczęśliwy” перемишльського каноніка Юзефа Ігнація Кочінського, “Lyricorum polskich” Веспасіана Коховського та “Breve Compendium Vitæ Spiritualis Et Devotæ” цистеріанця Міхала Антоніна Гацького (1630–1703). До фонду бібліотеки входять також збірка ліричних творів піяра Яна Дамасцена Калінського (1664–1726) “Erymanthus In Helicone Sylva Christiano-Politica” та дві збірки геральдичної поезії: “Demokryt śmieszny” Матея Ігнація Куліговського (+1699) та “Gemmae antiquiorum” єзуїта Габрієля Жончинського (1664–1737).

Найбільшою у бібліотеці тринітарії була збірка “духовних книг”¹⁹, до якої входило 104 позиції, з яких лише 19 видань становила полоніка. Видання цієї категорії умовно можна розділити на дві групи: агіографічна та аскетична й медитаційна література.

Агіографічна література репрезентована житієм польського блаженного (тепер святого) Станіслава Казімерчика (1433–1489 рр.). Тут же варто згадати внесену до “духовних книг” біографію кардинала Станіслава Гозія (1504–1579), яку уклав його секретар Станіслав Решка (1544–1600).

Значно більшою була група аскетичної літератури: твори авторів з різних чернечих орденів, а також протестантських теологів.

Домініканська аскетична література представлена творами містика Луїса де Гранаді (1505–1588) у польському перекладі “Przewodnik Grzesznych Ludzi”, польського теолога Миколая з Мостиськ (1559–1632) “Infirmaria Chrześcijańska”, Кипріяна Сапецького (1680–1724) “Przyiaciel W ostatniey potrzebie doznany” та Александра Довгялло “Purpura zbawienna to jest męka Jezusowa”.

¹⁸ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 11.

¹⁹ Там само. Арк. 12–13.

Найбільша кількість аскетичних творів належить ченцям з Товариства Ісуса – ідентифіковано 16 творів, написаних єзуїтам: це твір Томаша Млодзяновського (1622–1686) “*Rozmyślania albo lekcyя duchownя*” та Войцеха Тильковського (1624–1695) “*Nauki y zabawki swiętobliwе*”, польський переклад “*Dziennik Swiętych*” французького автора Жана-Етьєна Грозеса (1642–1718) та твір “*Via ad salutem aeternam solidis vitae Christianae*” Мартіна Луговського (1664–1733), твір Жана Кресета (1618–1692) у польському перекладі Андрія Хризостома Залуського (1648–1711) “*Uwagi chrześcijańskie*” та його ж переклад твору Карло Георгіо Росіньолі (1631–1701) “*Prawdy wieczne*”. З середовища білого духовенства вийшов твір Томаша Третера (1547–1610) “*Symbolica vitae Christi meditatio*”.

Одне видання присвячене Святому Письму та катехизму: “*Krotkie Zebranie Nauki Chrzescianskiey*” єпископа Кшиштофа Анджея Яна Шембека (1680–1740).

З католицьким катехизмом пов'язана збірка гімнів “*Owczarnia W Dzikim Polu*” Станіслава Бжежанського (1650–1738), а також збірка гімнів та молитов “*Homo paulo minor ab angelis ascetica perfectione*” тринітарія Онуфрія від Св. Сакраменту (Тальчанського).

У двох виданнях описані чудотворні ікони: це книга з розповідями про чуда Сокальської ікони Богородиці та книга “*Pałac Królowey Nieba i Ziemi Maryi*”, присвячена іконі Матері Божої Потішення у Лежайську. До цієї групи можна віднести і книгу Альбрехта Станіслава Радзивіла (1593–1656) “*Dyskurs nabożny z kilku słów wzięty o wysławianiu Najświętszej Panny Bogurodzicy Maricy*”, в якій автор підтверджує, що Богородиця наказала йому називати себе Королевою Польщі.

Невеликою в бібліотеці була добірка “набожних книг” – 17 одиниць²⁰, яка містила лише три видання полоніки: польський переклад “*Opisanie nabożeństwa do serca Jezusowego*” засновниці культу Найсвятішого Серця Ісусового Св. Маргарити Марії Алякок (1647–1690), видання тринітаріїв “*Sposób wychwalenia Trojcy Najswiętszey*” та книга Яна Моравського (1633–1700) “*Actus Virtutum et Orationes ad DEUM*”.

Серед “книг різними мовами”²¹ важко виділити одну тему – тут представлені Біблія та теологічні видання, риторика й історії чудотворних ікон, збірки поезії та книги з архітектури й права. Латинськими є книги “*Enchiridion aliquot locorum communium juris Magdeburgens*” краківського правника Яна Кірштейна (1507–1561) та “*Atrium sapientiae*” єзуїта Антонія Сверчинського.

З польськомовних видань до інвентаря записані поетичні збірки Каспера Мясковського (1549–1622) та Александра Ободжінського, а також збірка промов Яна Кохановського (1530–1584), історія чудотворної ікони Богородиці в Ярославі та праця з архітектури Каетана Здзанського “*Elementa Architectury Domowey*”. До того ж, до полоніки варто віднести переклад книги “*Siris*” відомого ірландського філософа Джорджа Берклі (1685–1753), який здійснив і видав у 1747 р. Йосиф Анджей Залуський під назвою “*Dwa sekreta doświadczone y dziwnie skuteczne*”. У польському перекладі представлена ще одна праця єзуїта М. Буто (1607–1688), яку переклала Теофіла з Мошинських Потоцька під назвою “*Rady mądrości albo zbior maxym Salomonowych*”.

Принагідно варто згадати цікавий запис про книгу українською – “*Liber Graesycy cuj tit. БУКВАРЬ in 8vo*”.

Останньою категорією в інвентарі бібліотеки тринітаріїв записана панегірична література – 13 позицій²². В основному це твори з нагоди весіль чи смертей, а також вступу на посади, авторами більшості з них є члени ордену єзуїтів та тринітаріїв.

²⁰ НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 14.

²¹ Там само. Арк. 15–15 зв.

²² НБ ЛНУ. Ркс.294 III. Арк. 17.

Як підсумок: у статті за матеріалами рукописного інвентаря бібліотеки монастиря тринітаріїв у Станіславові відтворено тематичне наповнення цієї книгозбірні. При цьому акцент зроблено на ідентифікації книг, які можна класифікувати як полоніку. Ідентифіковано 143 видання, представлені у всіх тематичних групах книг.

За неповні сто років свого перебування у Станіславові ченці-тринітарії зібрали бібліотеку, яка була їм помічною при організації душпастирської діяльності, при організації процесу навчання нових членів ордену та насамперед у сприянні діяльності, спрямованої на викуп полонених християн з неволі.

POLONICA IN THE LIBRARY OF TRINITARIAN MONASTERY IN STANISLAVIV ACCORDING TO THE 18th CENTURY INVENTORY

Nazariy LOSHTYN

L'viv Ivan Franko National University

1, Universytet'ska Str., Lviv, 79000

The Ancient Ukrainian History and Archival Studies Department

e-mail: nazarnoname@gmail.com

Composition of the library in the Trinitarian Monastery in Stanislaviv as based on the handwritten inventory from the funds of Scientific Library of Lviv Ivan Franko National University was analysed in the article. Attention was paid to the so-called polonica. Quantitative and thematic content of "polonica" in the library was determined. Moreover, the author also identified Polish books in the monastic library.

Key words: polonica, monastic library, Trinitarians, Stanislaviv

ПОЛОНИКА В БИБЛИОТЕКЕ СТАНИСЛАВСКОГО МОНАСТЫРЯ ОРДЕНА ТРИНИТАРИЕВ (ЗА ИНВЕНТАРЁМ КОНЦА XVIII В.)

Назарий ЛОШТЫН

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, Львов, 79000

Кафедра давней истории Украины и архивоведения

e-mail: nazarnoname@gmail.com

В статье анализируется состав библиотеки монастыря ордена тринитариев в Станиславове на основании рукописного инвентаря из фондов Научной библиотеки Львовского университета. Акцент сделан на так называемую полонику. Установлено количественное и тематическое наполнение полоники, осуществлена идентификация польских изданий в библиотеке монастыря.

Ключевые слова: полоника, библиотека монастыря, тринитарии, Станиславов.